
Публикуван на: 15-02-2009

Източник: [Портал Европа](#)

До европейските избори през юни. За Европейския съюз, честваш кръглата 30-годишнина от въвеждането на преки избори за евродепутати, залогът е висок, а предизвикателствата-по-сериозни от всякога. В периода от 4 до 7 юни, гражданите на 27 държави-членки с общо население половин милиард, за първи път ще избират свои представители в 736-членния Европейски парламент, превръщайки събитието в най-мощния транс-национален вот в историята на човечеството. На пръв поглед-блестящ триумф на представителната демокрация. За България изборите през юни ще бъдат поредния тест. Своеобразна „матура“ за политическа и гражданска зрялост, демократична култура и интелектуална автономия. С всеки изминат ден разумният, интелигентен и, не на последно място, финансово целесъобразен сценарий „2 в 1“ се отдалечава и на негово място се очертава опасният, но за съжаление все по-реалистичен вариант „0 в 1“-един вял, анонимен и почти незабелязан европейски вот, бледа „генерална репетиция“ (но без декори, костюми и публика) за „истинското“ представление, насрочено за няколко седмици по-късно...което също ще протече в полу-празна зала. Защото публиката ще е във ваканция. В прекия и преносния смисъл на думата.

Всъщност феноменът не е нито нов, нито типично български. Един тревожен парадокс е, че от момента на въвеждането на прякото избиране на неговите членове през 1979 г., правомощията на Европейския парламент непрекъснато се увеличават...а абстенционизмът и апатията на избирателите непрекъснато растат, като на европейските избори през юни 2004 г. избирателната активност за първи път падна под 50%. Анализирайки европейския вот политолозите дори въведоха термина „избори от втора категория“ („second order elections“), наблягайки на ниската избирателна активност, ниските мобилизационен потенциал и стратегическо възприятие на залозите на вота и национално-центрираните кампании и обсъждани проблематики. В това отношение, на първите европейски избори през 2007 г. страната ни не направи изключение от общоевропейската тенденция. Дори напротив, както побързаха да ни уверят някои анализатори, с нашите 29 % активни гласоподаватели, сме били в рамките на „средните“ стойности за новоприсъединилите се държави-членки, „изпреварвайки“ с близо два пъти последния „безспорен рекордър“, Словакия. Това, което пропуснаха да уточнят обаче е, че за повечето централно и източно-европейски страни от „първата вълна“, присъединили се към ЕС през 2004 г, пролетта и лятото на същата година бяха период на политическа нестабилност, смени на правителства и предсрочни избори, което създаде усещане на „засищане“ и изборна умора. Наред с това, във всички страни от тази „първа вълна“ бяха организирани референдуми за членство в Съюза, което неизбежно намали

избирателната активност на самия вот за евродепутати-хората просто имаха чувството, че вече са се произнесли по „европейските“ въпроси. Което означава, че апатията у нас de facto е била по-голяма.

А в настоящия период на застой на европейската интеграция и на дефицит на идеи, гравитна енергия и лидери с наднационална и над-„до края на мандата ми“ визия, нуждата от гражданска активност и широк обществен дебат по европейската тематика е все по-осезаема. В противен случай основателните критики за отдалечеността и дефицита на демократичност и прозрачност във функционирането на институциите на Европейския съюз ще загубят легитимност. Ако европейският гражданин не се интересува от „своята Европа“ и не прегърне европейската идея, красивия призив „Да върнем Европа на гражданите“ ще продължи да бъде една чисто интелектуална конструкция, още едно добре звучащо, но лишено от смисъл клише.

През последните 50 години Европейският парламент, тази уникална по рода си асамблея на народите, измина един дълъг и впечатляващ във всяко едно отношение път. Безспорен е фактът, че в сравнение с останалите институции на ЕС, еволюцията на ЕП е най-очевидна и значима. «Общата Асамблея» със съвещателни, надзорни и представителни правомощия от първите години на европейското сътрудничество, постепенно се превърна в легислатура с реални правомощия и влияние. Договорът от Маастрихт предостави на ЕП за първи път възможността реално да участва в нормотворческия процес съвместно със Съвета, като засили и политическата му роля чрез правото му да одобрява Комисията. Договорите от Амстердам и Ница продължиха да укрепват тази тенденция, а намиращият се в процес на ратификация Договор за реформа издига парламента на равна нога със Съвета по отношение на законодателните и бюджетни функции, като в същото време засилва конкретните му правомощия за упражняване на политически контрол. По този начин той въвежда в процеса на вземане на решения един безспорно по-демократичен подход от действащите механизми и създава предпоставки за утвърждаването и развитието на първата наднационална демокрация.

Свикнали сме вечерта след приключване на изборния ден да научим „кой е спечелил“; Автоматично свързваме „спечелилите“ с тези, които ще ни управляват през следващите няколко години-връзката ни се струва логична и естествена. Въпреки, че в много аспекти Европейският парламент и Комисията се доближават съответно до националния парламент и правителство, точно тази пряка връзка не съществува. Но "Асамблеята" в Страсбург има думата. От нея зависят важни неща, които засягат и ще засягат все повече всеки един от нас.

100 дни. За да бъдат информирани, запознати и убедени българските граждани да излязат да гласуват на европейските избори на 7 юни. Не заради политическите партии. Не заради «Брюксел» (възприеман от много хора като капризен благодетел, раздаващ (малко) фондове и (много) критики). А заради самите нас. За да могат изборите да бъдат ако не «2 в 1», то във всички случаи «1 на 0»: За България в Европа.

Ангел Чолаков

Авторът е политолог и иконимист, възпитаник на Свободния Университет Брюксел